

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Bakalářská práce

2022

Tatána Zouharová

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Bakalářská práce

ILUSTROVANÁ DĚTSKÁ KNIHA JENÍKOVY POHÁDKY

Taťána Zouharová

Plzeň 2022

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění
Studijní program Výtvarná umění
Specializace Komiks a ilustrace pro děti

Bakalářská práce

**ILUSTROVANÁ DĚTSKÁ KNIHA JENÍKOVY
POHÁDKY**

Taťána Zouharová

Vedoucí práce: MgA. Marie Kohoutová
Katedra výtvarného umění
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2022

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Tatána ZOUHAROVÁ**
Osobní číslo: **D19B0057P**
Studijní program: **B8206 Výtvarná umění**
Studijní obor: **Ilustrace a grafika, specializace Komiks a ilustrace pro děti**
Téma práce: **ILUSTROVANÁ DĚTSKÁ KNIHA**
Zadávací katedra: **Katedra výtvarného umění**

Zásady pro vypracování

Dle literární předlohy, minimálně 20 celostránkových ilustrací, práce zahrnuje kompletní výtvarné i grafické řešení knihy – layout, vizuál obálky, předtiskovou přípravu.

Tvůrčí záměr: vytvořit ilustrace ke knize beletrie, kompletní výtvarné a grafické řešení knihy

Způsob realizace: vyplýne v průběhu práce prostřednictvím přípravných skic, studií a technických zkoušek

Cíl: Kompletní kniha s ilustracemi a grafickým zpracováním, autorské ilustrace.

Předpokládaný charakter výstupu: 3 výtisky, minimálního formátu A5, minimálně 20 celostránkových ilustrací

Rozsah průvodní zprávy: minimálně 3 normostrany

Rozsah teoretické části: **min. 3 normostrany textu**
Rozsah praktické části: **vyplyne ze zpracování BP**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

ZRZAVÝ, Jan. Jeníkovy pohádky. Havlíčkův Brod: Literární čajovna Suzanne Renaud, 1996. ISBN 80-902230-0-9.

ERBEN, Karel Jaromír. Zlatovláska a jiné české pohádky. Liberec: Albatros, 1969. ISBN 13-183-KMČ-74.

MICHEL, Émile a Victoria CHARLES. Bruegel. Praha: Knižní klub, 2013. ISBN 978-80-242-4028-2.

DEYL, Václav a Vojtěch KUBAŠTA. Příběhy z medové stráně. Šesté vydání. Praha: Vyšehrad, 1990.

KRÁL, Jindřich. Moderní knihařství. Brno: Sursum, 1999. ISBN 80-901924-8-3.

ČECH, Pavel. O malíři. Petrkov: Petrkov, 2019. ISBN 978-80-87595-73-2.

Vedoucí bakalářské práce: **MgA. Marie Kohoutová**
Katedra designu

Datum zadání bakalářské práce: **31. května 2021**

Termín odevzdání bakalářské práce: **29. dubna 2022**

LS.

Doc. akademický malíř Josef Mištera v.r.
děkan

Mgr. Jindřich Lukavský, Ph.D. v.r.
vedoucí katedry

Prohlašuji, že jsem umělecké dílo vypracovala samostatně a nejedná se o plagiát.

Plzeň, duben 2022

.....
podpis autora

OBSAH

1.	MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE	7
2.	TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY	7
3.	PROCES PŘÍPRAVY, PROCES TVORBY	8
	3.1 Proces přípravy	8
	3.2 Proces tvorby	9
4.	POPIS DÍLA, TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA, PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR	9
	4.1 Popis díla	9
	4.2 Technologická specifika	10
	4.3 Přínos práce pro daný obor	10
5.	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	10
6.	RESUMÉ	11
7.	SEZNAM PŘÍLOH	11

1. MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE

V rámci svojí specializace, kterou je Komiks a Ilustrace pro děti, jsem se snažila nejen obsáhnout literaturu pro dětské čtenáře, ale také prozkoumat aspekty komiksové tvorby pro teenagery a částečně i dospělé čtenáře. Při výběru témat v mé prozatímní tvorbě směřované na dětské publikum jsem se často věnovala postavám a motivům ze zvířecí říše a jejímu poznávání a přibližování dětskému čtenáři. Tato práce je tak přirozeným vyústěním mých dosavadních děl ve větším formátu.

Podobně široce jsem se během svého dosavadního studia ve své tvorbě snažila dát prostor velkému množství různých technik. Velkým přínosem pro mě v této oblasti byly hodiny s akademickým malířem Vladivojem Kotyzou, či s MgA. Mgr. Janem Kocmanem, zejména hlubotisk, kde jsem si mohla vyzkoušet mědiryt i další způsoby tisku.

2. TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY

Vzhledem k osobnímu vztahu k vybrané knížce, která patří již od dětství mezi mé nejoblíbenější, pro mě byl výběr díla k ilustraci velmi snadný. Můj první kontakt s knihou od autora Jana Zrzavého proběhl formou poslechu audiokazety namluvené Janem Spáleným. Toto médium mi už mladém věku pomohlo vizualizovat si příběhy hlavního hrdiny díky svojí představivosti, a právě tyto obrazy jsem nyní mohla použít jako základ svojí práce.

Jan Zrzavý používá ve svých pohádkách velmi květnatý jazyk bohatý na přirovnání a přívlastky a velká část Jeníkových pohádek nešetří popisy postav, rozličných míst a světů, které Jeník na cestách objevuje. Pro ilustrátora se tak nabízí spousta prostoru a příležitostí, jak tyto objevy hlavní postavy umělecky ztvárnit.

3. PROCES PŘÍPRAVY, PROCES TVORBY

3.1 Proces přípravy

Příprava mojí práce spočívala především v důkladném seznámení se hlavním materiálem a pečlivém naplánování a rozvržení samotné tvorby. Neméně důležité pro mě také bylo zvolit vhodnou techniku pro ilustrace.

Samotnou knihu jsem zakoupila v antikvariátu a podrobně si přečetla všechny pohádky, abych se detailně seznámila s jednotlivými postavami, příběhy a jejich atmosférou. Během tohoto procesu jsem zvolila a označila pasáže, které jsem chtěla ztvárnit jako ilustraci. Při výběru jsem brala v úvahu rozvržení ilustrací v rámci celé knihy, tj. kolik ilustrací přibližně vztáhnout k jednotlivým pohádkám.

Následně jsem text knihy převedla do počítače a do programu In-Design, díky čemuž se mi lépe pracovalo s grafickým rozvržením ilustrací. V textu jsem podle předem zvolených oblastí pro ilustraci vytvořila na obrazový doprovod prostor, a zvolila jsem velikost budoucí ilustrace tak, aby

byla vhodná vzhledem k umístění a toku příběhu.

V další fázi jsem pracovala na samotných nákresech pro konkrétní ilustrace. Pro potřeby této fáze jsem celý text opět vytiskla, abych mohla ručně kreslit přímo do vytvořených volných míst.

Jelikož jsem se rozhodla doprovodné ilustrace vytvořit pomocí hlubotisku na hliníkové desky, v poslední části přípravy jsem zakoupila materiály vhodné pro tuto techniku. Hlubotisk jsem vybrala zejména proto, že jde o starší techniku, což dobře dotváří atmosféru samotných pohádek, které byly napsány na začátku 20. století.

3.2 Proces tvorby

Samotný proces tvorby pak probíhal ve dvou fázích.

Motivy z připravených náčrtků jsem nejprve ryla na hliníkové desky a provedla několik zkušebních tisků na malém domácím lisu. Tyto zkoušky bohužel nevyšly v dostatečné kvalitě, jelikož mé domácí podmínky neumožňovaly pořízení ponku nebo přišroubování stolu k podlaze. Z tohoto důvodu jsem se obrátila k použití vybavení fakulty, což mi umožnil MgA. Mgr. Jan Kocman. I tímto bych mu ráda velmi poděkovala za cenné rady a doporučení.

Vytištěné práce jsem naskenovala a upravila je v grafickém programu. Původně jsem měla v úmyslu tisky kolorovat akvarelem, tisky ale vyšly o něco tmavší, což je přirozeně způsobeno rytím v hliníku, a vhodnější proto bylo zvolit úpravu i koloraci v grafickém programu Procreate na iPadu.

Hotové ilustrace jsem vložila do připravené knížky pohádek a provedla finální grafické úpravy, jako například očíslování stránek, úpravu nadpisů, apod. Na konec stránek, kde již nebyl prostor pro koncovou ilustraci, jsem přidala stylizovaný florální znak. Na doporučení vedoucí práce jsem zvolila pro nadpisy a úvodní iniciály kapitom font Preissig Antikva, o nějž jsem požádala na typografických webových stránkách Františka Štorma. Vzhledem k tomu, že jde o moji bakalářskou práci, mi písmo zapůjčili zdarma, za což také velmi děkuji.

4. POPIS DÍLA, TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA, PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR

4.1 Popis díla

Jedná se o dětskou ilustrovanou knihu Jeníkovy pohádky od autora Jana Zrzavého, která poprvé vyšla v roce 1920 pod nakladatelstvím Aventinum. Kniha obsahuje krátkou předmluvu autora, v níž vysvětluje svoji motivaci k sepsání díla. Samotný text je rozdělený do deseti pohádek. V knize se výrazně odráží autorovo dětství a jeho vnímání světa. Popisuje zde Jeníkova dobrodružství, ve kterých se prolíná realita s fantazií a hoch tak díky svým výpravám poznává svět. V citlivém snovém příběhu je zachycen koloběh života, vliv křesťanství a tradice, které nám ukazují, kdo jsme. Jeníkovy příběhy svojí tesknou náladou a pomalým plynutím příběhu mohou být vhodnější pro dospělé čtenáře. První pohádka slouží k uvedení do děje a představení hlavního hrdiny, zatímco ta poslední ukončuje Jeníkovi příhody jeho odchodem z domova. Obsah se nachází na konci knihy.

Samotná kniha má 96 stran a je tvořena pro formát 250 x 210 mm, s textem ve fontu Mini-onPro a Preissig Antikva.

4.2 Technologická specifika

Kniha je ilustrována hlubotiskovými rytinami v hliníku, které jsou kolorovány na tabletu. Pro rytiny jsem zvolila hliníkové desky, a to zejména kvůli jejich ceně a dostupnosti. Hliník je také na rytí méně tvrdý než měď a proces je tedy rychlejší a méně namáhavý, což je vzhledem k rozsahu práce a množství ilustrací vhodnější. Úpravy a kolorování proběhlo na iPadu v grafickém programu Procreate.

Kniha je vázána sešivanou vazbou, obálka potažena plátnem a opatřena papírovým obalem.

4.3 Přínos práce pro daný obor

Přestože pohádky Jana Zrzavého patří spíše ke starším literárním dílům, jejich literární přínos je nesporný. Zároveň se jedná o pohádky neobvyklé jak svým tónem a stylem, tak i výběrem postav, které s v nich objevují. Svět dětské ilustrace na autora neklade nároky na realistické zobrazování, ale otevírá dveře fantazii a kreativě. Nicméně i přes volnost fantazie jsou tu limity dané srozumitelností zobrazování. Stejně tak jsem musela najít vyváženost svých vnitřních fantaskních světů, ze kterých ilustrace vycházejí a možností sdělit toto veřejnosti.

V ilustracích sleduji temnější stranu příběhů, protože dětský svět není jen ideálním místem, stejně jako tyto pohádky. Proto jsem také zvolila hlubotiskovou techniku, jejíž tisky jsou tmavší. Ráda také pracuji s jistou nahodilostí této techniky, s částečnou nejistotou a překvapením, jak vyjde celkový tisk.

Propojování klasických manuálních metod a využívání počítačových programů bude v budoucnosti vzhledem k technickému pokroku s největší pravděpodobností přibývat. Je tedy nezbytné – a nesporně velmi zajímavé – hledat různé možnosti těchto fúzí a pokoušet se najít jejich místo v kontextu dětské ilustrace.

5. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Knižní a periodická literatura

ZRZAVÝ, Jan. Jeníkovy pohádky. Havlíčkův Brod: Literární čajovna Suzanne Renaud, 1996. ISBN 80-902230-0-9.

ERBEN, Karel Jaromír. Zlatovláska a jiné české pohádky. Liberec: Albatros, 1969. ISBN 13-183-KMČ-74.

MICHEL, Émile a Victoria CHARLES. Bruegel. Praha: Knižní klub, 2013. ISBN 978-80-242-4028-2.

DEYL, Václav a Vojtěch KUBAŠTA. Příběhy z medové stráně. Šesté vydání. Praha: Vyšehrad, 1990.

KRÁL, Jindřich. Moderní knihařství. Brno: Sursum, 1999. ISBN 80-901924-8-3.

ČECH, Pavel. O malíři. Petrkov: Petrkov, 2019. ISBN 978-80-87595-73-2.

6. RESUMÉ

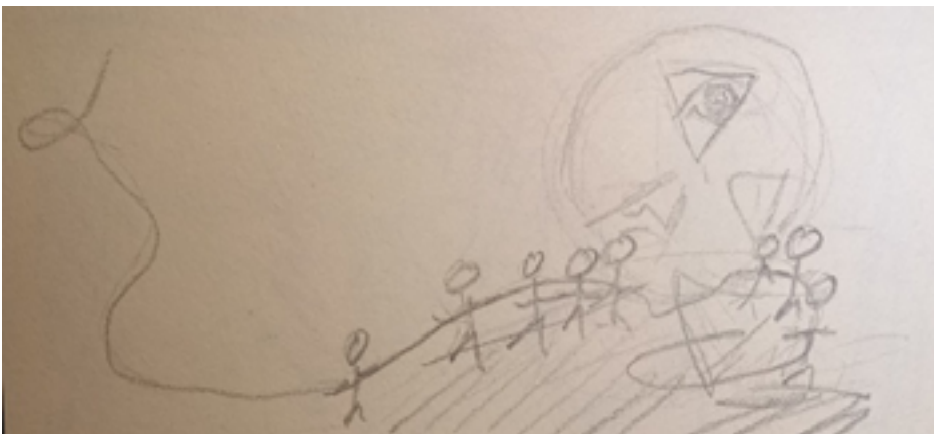
In this thesis, I chose to illustrate a children's book *Jeníkovy pohádky* by Jan Zrzavý, which was published in 1920. The illustrations were created with a dry needle and colored in the Procreates software with an iPad.

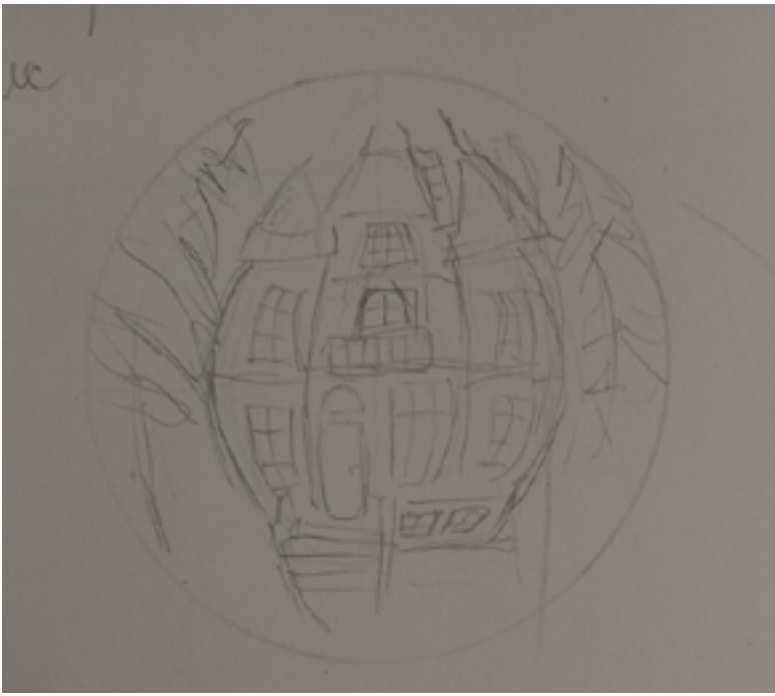
I have picked this book because it has been one of my favourites since childhood. I selected the dry needle technique and aluminium sheets, as it is one of the older methods; much like the book itself, which was written at the beginning of the 20th century. Therefore, I felt like this would be a good fit for the ancient atmosphere of the fairy-tales. In the process, I focused on combining the old and modern methods, such as working with a graphics software. Moreover, this selection also combines manual and computer techniques, which is most likely going to be more and more common in the future.

7. SEZNAM PŘÍLOH

Původní nákresy

Proces tisku
Tisk doma

Tisk ve škole

Skeny

